

ΕΡΜΗΣ ὁ ΛΟΓΙΟΣ.

Τῇ α'.

7

Ἀπριλίου.

1818

Φ Υ Σ Ι Κ Η. E S C H E N M E Y E R Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ Γ Ε Ν Ι Κ Α Ι π ε ρ ῖ τ ο ὦ

Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ καὶ Ὁργανικοῦ Αἰθέρος (*).
Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Μεταφρασθεῖσαι ὑπὸ Ἀν. Πολυζωΐδου.
Τὴν 22. Μαρτίου 1818. ἐν Βιέννῃ.

Εἰάν ὁ ἄνθρωπος συγκρίνῃ τὴν σφαῖραν τῶν ἐγνωσμένων
μὲ ἐκείνην τῶν ἀγνώστων, θέλει εὐρεῖ πάντοτε, ὅτι ὅσα δὲν
ἐξεύρει εἶναι ἀπείρως περισσότερα παρὰ ὅσα ἐξεύρει· ἀλλ' ἐν-

(*) Ὁ Κύριος Eschenmeyer ἐνταῦθα ζητεῖ μὲ λόγους φιλοσοφικοῦς καὶ
νοῦν ὁξυδερκῇ νὰ ὑποσηρίξῃ τὴν ὑπαρξίν Ὁργανικοῦ τινος Αἰθέρος, οἷον
ἀρχῆς τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὴν παραδοχὴν τοῦ ὁποίου ἐπεμμένως ἀναπτύσσου-
νται πολλὰ τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ φαινόμενα. — Αὐτοῦ τοῦ ἐξαισίου καὶ εἰς
πάσαν τὴν Γερμανίαν ἤδη πολυθρυλλήτου Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ τὰ θαύμα-
τα, ἢ παραξενος εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐνέργεια καὶ τὰ ἀποτελέσματά του εὐ-
ρίσκονται λεπτομερέστερον εἰς πολλὰς νεωτέρων διατριβῶν καὶ ἐξορίας ἐκτε-
θειμένα· καὶ ἐπειδὴ ὁ Συγγρ. ἐνταῦθα ὁμιλεῖ μόνον περὶ τινῶν, ἢ τοῦλάχισ-
τον σπεύδει νὰ δώσῃ τὸν λόγον μόνον αὐτῶν διὰ τῆς ὑποτεθείσης Ἀρχῆς
του, ὡς εἴρηται, ἐντεῦθεν ἐσοχάσθη καλὸν νὰ δώσῃ γενικὴν τινὰ τοῦ
πράγματος ἰδέαν εἰς τοὺς περιέργους, περιλαμβάνων συνοπτικῶς ὡς ἐν πλά-
νακι τὰ κυριότερα ὅσα εἰς αὐτὸς κατ'ἐκτασιν εἰς ἄλλην διατριβὴν του ἀναφέ-
ρει· α'. λοιπὸν μαγνητιζόμενος ὁ ἄνθρωπος (ἢ μὲ τὸν Μαγνητικὸν ὕπνον
ὡς λέγεται,) θεωρεῖ αὐτὸς εἰσαὐτὸν, τὴν ἀίσθητήριά του μετατρέπεται εἰς τὴν

ταῦθα διπλῆ τις ἀπάτη συμβαίνει α) ὅτι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁπεῖτον αἱ αἰσθήσεις μας δὲν δύνανται νὰ φθάσωσι, νομίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ νοῦς ἀκατάφραστον, καὶ β') ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁπεῖτον ἕως ἡδὴ μυσικόν, καὶ εἰς βαθὺ σκότος κατεκαλύπτετο, ὑπολαμβάνεται ἤτοι χίμαιρα, ἢ πρᾶγμα χωρὶς βάσιν· ἡ μὲν πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ τὸν νοῦν δοῦλον τῆς ὑπουργίας τῶν αἰσθήσεων, ἡ δὲ δευτέρα ἀπαιτεῖ νὰ νομίζῃ ἀλάνθαστον τὸ ἅπαξ ληφθὲν μέτρον τῆς γνώσεώς της, ἔξαιρουσα ὅλας τὰς ἐπομένους ἀνακαλύψεις εἰς τὴν περιοχὴν τῶν καθαρῶν νόμων καὶ ὁμοιοτήτων· τὸ λεγόμενον σαφηνίζεται ἐκ τῶν ἐφεξῆς παραδειγμάτων.

Ἀνίσως ἐμπιστευόμενοι εἰς τὰς αἰσθήσεις ἐνατενίσωμεν εἰς τὸ φυσικὸν σύστημα τοῦ Παντός, θέλομεν εὐρεῖ ἑαυτοὺς περιπαιζομένους καθεκάστην ἀπὸ τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντά μας διαγράφων κύκλον περὶ τὴν γῆν, ἐνῶ οὗτος ὡς κέντρον ἴσται ἀτάραχος· αὕτη ἡ

περιοχὴν τοῦ ζομάχου, ἀκρωτήρια τῶν δακτύλων, κτλ. διοπτρεῖ τὴν κατὰξαιν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δεικνύει αὐξουσαν ἐσωτερικὴν τῆς φύσεως ὀρμὴν· β'. βλέπει σαφῶς, ὅποτεν ὁ βαθμὸς τοῦ ὑψωθέντος κοινοῦ αἰσθητηρίου μεγαλύνῃ ἐκεῖνον τῆς φαντασίας, προλέγει εἰς τοὺς παροξυσμοὺς, ἡ δύναμις τῆς μνήμης καὶ ἀναμνηστικῆς τοῦ αὐξάνει, κτλ. γ'. μαγνητικίζμενος δεικνύει ἀτομικὴν τινα σχέσιν (ἢ ταυτότητα) πρὸς τὸν μαγνητίζοντα, αὐξανούσης τῆς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας τοῦ πρὸς αὐτόν· δ'. βλέπει μακρόθεν, ἡ φαντασία τοῦ διατρέχουσα διαφόρων γηγένων πραγμάτων ἀναφορὰς ἐντε διαστήματι καὶ χρόνῳ περιλαμβάνει αὐτὰς ταυτοχρόνως καὶ μὲ μίαν ἐποπτείαν· ε'. ἀσθενὲς ὢν, καὶ μάλιστα ἀπὸ νευρικὴν τινα ἀσθένειαν πάσχων, διὰ τοῦ Μαγνητισμοῦ φθάνει εἰς τὸ μέγιστον ἱατρικόν, ἐνῇ ἀλλέως τὰ ἰσχυρότατα φάρμακα ματαίως ἐδύναντο νὰ ληφθῶσιν εἰς χρῆσιν. — Ταῦτα ἐν γένει τὰ κατὰ τὸν Μαγνητισμὸν, ὁ ὁποῖος καὶ προσέλλου μὲν, ἡδὴ ὅμως προσφάτως ἄρχισε νὰ παίζῃ προσωπεῖον ἀξιόλογον εἰς τὸ κέντρον τῆς σοφοτάτης Γερμανίας· τὰ φαινόμενά του εἶναι τῶν τι παρὰξενια, καὶ καταπρὸς τὸν εἰς τὴν ἀκοήν προσπεσόντα τουλάχιστον δυσπίστεια. Ἀλλὰ τί δύνανται εἶναι νὰ ἀντιπροβάλλῃ ἀφ' οὗ τὰ πράγματα κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος κραινύωνται ἀπὸ πείρας καὶ παρατηρήσεις ἀνδρῶν παιδευμένων; Ὁ σοφὸς χρόνος ἐπομένως ἢ θέλει δεῖξαι ποῦδα καὶ μενὰ ταῦτα πάντα, ἢ ἐωτήρια καὶ χρήσιμα εἰς τὸ ἀνθρώπινον Γένος.

Θεωρία ἐγέννησε τὰ παρὰ φύσιν ἐκείνα Ἐπικύκλια, εἰς τὰ ὅποια οἱ πλανῆται ἔπρεπε νὰ κινῶνται, καὶ ὁ ὥραιος τῆς πλανητικῆς ὀρχήσεως ῥυθμὸς μὲ ὅλους τοὺς νόμους τοῦ ἔμμενου ἀκατανόητος· ἀλλ' ὁ νοῦς ἐξουθενῶσε ταύτην τὴν ὀπτικήν ἀπάτην, μεταβληθέντος τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἰς ὥραιαν τάξιν καὶ ἐνόητα ἀπὸ τὸ νοητικὸν ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ. ὁ ἄνθρωπος καλῶς εἰδὼς, ὅτι χιλιάδας ἡδὴ ἐτῶν αἱ ψευδεῖς αἰσθήσεις μᾶς ἀπατῶσιν, ἄφησε τὸ κέντρον τῆς πλανωμένης γῆς, καὶ οὕτως ἀπὸ ἐν ἄλλο ὑψηλότερον σημεῖον, τὸν ἥλιον, ἔβαλε νὰ διατάτῃ τὸ Πᾶν, ἀφαιρέσας τὸ ἐμπέδιον; τὸ ὅποιον ἀντίστατο εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ οὐρανοῦ Μ. μηχανισμοῦ μὲ ὅλους τοὺς ὥραίους νόμους τε, (καθ' ὅς δὴ λ. ὁ ἥλιος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξίαν τῶν πλανητικῶν τροχιῶν) καὶ ἐρεξῆς διαλύσας πάντα ἐκεῖνα τὰ τεχνικὰ καὶ ἀσαφεῖ ἔπικύκλια εἰς ἀπλοὺς, ἑλλειπτικοὺς κυκλους· ὅθεν δὲν πρέπει τις νὰ βεβαιόνη ὅτι αἱ αἰσθήσεις μᾶς διδάσκουσι τὴν ἀπλὴν ἰδὺν, καὶ ἡ πέτρα μᾶς ἄγει εἰς τὰ σοιχεῖα· ὅχι, κατ' οὐδένα τρόπον· αὐταὶ μάλιστα μᾶς ἀποπλανῶσιν εἰς παρὰ φύσιν ὑποθέσεις, καὶ τοῦ νοῦς τὰς λεπτολογίας· μόνον δὲ ὁ νοῦς, ὅταν ἀνατρέχῃ εἰς τὸ ὑψηλότερόν του κέντρον, δύναται αὐτὰς τὰς ὀπτικὰς ἀπάτας νὰ ἐξουθενήνῃ, καὶ τὸν εὐθὺς, ἀπλοῦν δρόμον εἰς φυσικὰς ὁφείας νὰ δεικνύῃ.

Ἄλλ' ἔτι πλέον! ἔπρεπεν ἐνταῦθα νὰ μένωμεν νομίζοντες, ὅτι ὁ ἥλιος ἀναπαύεται εἰς τὸ κέντρον; δὲν ἐδύνατο αὐτὸς μαζὺ μὲ τὸ σύστημά του εἰς τὸ διάστημα τοῦ παντός νὰ συνεχισθῇ καὶ νὰ ὑποταχθῇ εἰς ὑψηλότερον τινὰ ἀξέρα; ὅταν ἀπαξ βλέπωμεν, ὅτι αἱ σελῆναι ὑποτάσσονται εἰς ἓνα πλανήτην, καὶ οἱ πλανῆται εἰς ἓνα ἥλιον, ἐντεῦθεν θέλωμεν ἔχει τὸ δίκαιον νὰ θέσωμεν τοὺς ἡλίους αὐτοὺς εἰς ὁμοίαν τι νὰ ἀναφορὰν, καὶ εἰς ταύτας τὰς ὑποταχὰς ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ἐκτεινώμεθα, ἕως ὅτου ὅχι μόνον ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν ἐνὸς ἡλιακοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον πρὸς τὸ ὅλον ἔχει ἀπειροσὴν ἀξίαν, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ νὰ εὐρωμεν ὑψηλτάτον τι μέρος, τὸ ὅποιον ὡς φυσικὸν κέντρον ἐνταυτῷ καὶ ἐν ὅλον σύμπλεκτον νὰ ἦναι, φέρον εἰς ἑαυτὸ πᾶσαν τὴν Δυναμικὴν καὶ Μηχανικὴν ὅλων τῶν εἰς γενικὰς δυνάμεις, νόμους, καὶ ὁμοιότητας ὑποτεταγμένων συστημάτων· εἰς τυχὸν δευτέροστις Νεῦτων ἐθεώρει τὸν μηχανισμόν

ἐνὸς ὅλου ἡλιακοῦ συστήματος μὲ ὅλα του τὰ φαινόμενα ὡς ἓνα μόνον Ποιητὴν, καὶ ἔπειτα μὲ σταθερὰν συνέπειαν ἀπεδείκνυνεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Ποιητὴς δὲν ἤθελεν εἶναι ἐπιδεικτικὸς οὐδεμιᾶς ἀναπτύξεως, ἀνίσως τις δὲν δεχθῇ ἄλλον ὑψηλότερον Ποιητὴν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπενέργειαν ἤβελον σαφηνισθῇ ὅλαι αἱ ἀνομοιότητες τοῦ ὑποτεταγμένου ἡλιακοῦ Συστήματος, ἤβελαμεν ἀρνηθῇ τὴν συγκατάθεσίν μας εἰς τοιαύτην γνώμην διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ τηλεσκοπία μας δὲν μᾶς λέγουσι τίποτε περὶ αὐτοῦ· τοῦτο προδήλως ἐσήμαινε νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀναξίως τὸ λογικὸν ὡς δοῦλον τῆς ὑπουργίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ τιμὴν κακῶς νὰ ἐννοήσωμεν — καὶ μόνον τοῦτο τὸ πρᾶγμα συμβαίνει οὕτω. Πᾶσαν σιγμὴν μᾶς ἐνθυμίζουσιν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς καταπολλὰ ἡδέως νὰ οἰκοδομῶμεν τοὺς συλλογισμούς μας εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ πείραν, μεταχειριζόμενοι τὸ λογικὸν μας μόνον εἰς ὑπουργίαν τῶν αἰσθήσεων, δὲν σοχάζονται ὅμως, ὅτι ἡ φωτεινὴ ἀκτίς τοῦ λογικοῦ ὑπερβαίνει ἐκεῖνα τὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς αἰσθήσεις μας καὶ τὰ τηλεσκοπία εἶναι κεκρυμμένα — καὶ ὅτι εἰς ἐκείνας τὰς ἀπομακρυσμένας χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσον ἀληθεῖς, ὡς καὶ αἱ ἡμέτεραι πλησίον κείμεναι, δὲν εἶναι καμμία πείρα πλέον δυνατὴ, καὶ ὅτι τέλος εἴαν καὶ ἐνταῦθα προσέτι ἔπρεπε νὰ ἀνακαλυφθῇ πρᾶγματι, εἰς τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς ἱκανῶς οἰκοθεν διεγερομένους, μόνον ὁ συλλογισμὸς καὶ ἡ ἰδέα ἐδύναντο νὰ τὸ παράξωσιν.

Ὡσαύτως θεωρεῖται ἡ ἀναλογία καὶ εἰς τὴν ὀργανικὴν σφαῖραν. Ἐνταῦθα τὸ πλησίον εἰς τὰς αἰσθήσεις μας κείμενον εἶναι κεκαλυμμένον οὕτω, καθὼς ἐκεῖ τὸ μεμακρυσμένον· βλέπομεν τῶντι εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοὺς χεῖμαρρους βέοντας ἄνω καὶ κάτω, καὶ εὐρίσκομεν ἕως ποῦ ἔρχονται καὶ ἕως ποῦ ὑπάγουσιν; ἀκολοθοῦμεν τὸ σέλεχος εἰς τοὺς κλάδους του, καὶ τὸν κλάδον εἰς τοὺς κλώνας του ἕως εἰς τὴν ὀλικὴν περιφέρειάν του, εἰσδύομεν μὲ ὥπλισμένον ὄμμα, ὅπου τὸ ἄνοπλον καμμίαν διαφορὰν πλέον δὲν μᾶς δείχνει, ἀναλύομεν τὰς σοχειώδεις ἀναφοράς, καὶ ἐξετάζομεν τὴν ἐσώτατην κατασκευὴν· ὅλα αὐτὰ συμβαίνουσι μὲ τὴν ὑπουργίαν τῶν αἰσθήσεων — ἀλλὰ τί ἐκερδήσαμεν ἐντεῦθεν; ποῦ ἐδείχθη ἡ ὑψηλότερα συνάρησις; πῶ διαρίσθη τὸ σημεῖον τῆς δυνάμεως, τὸ

ὁποῖον διεγείρει αὐτὰς τὰς ὁρατὰς κινήσεις; ποῦ ἐξυγροσαυρή-
θη ἡ εἰδικὴ τῶν μερικῶν ὀργάνων πρὸς τὰ καθόλου ἀξία, ἢ
διάτινος ὁμοιότητος διωρίσθη; ἐξεύρομεν καλῶς, ὅτι πᾶν
σύστημα πρέπει νὰ ᾖ ἐνότης καὶ τάξις, ἕκαστον τῶν ὀργά-
νων νὰ προσφέρῃ εἰδικήν τινα συνδρομὴν εἰς τὸ γινόμενον τοῦ
ὅλου· πρέπει νὰ ᾖ νόμοι εἰς τὸν ὀργανισμόν — ἀλλὰ ποῦ
εἶναι ἡ ἑκφρασίς των; ποία εἶναι ἐκεῖνη ἡ δύναμις ἣτις ἐκ-
δηλοῦται εἰς τὸ ἀδιακόπως μεταβαλλόμενον τῆς καρδίας
παίγνιον, καὶ διατηρεῖ τὸν ἀνταγωνισμόν τῆς ἀναπνοῆς; ἐν-
γένει εἶναι ἰδίαιτις ἐλεύθερος φαινομένη τροπολογία, καὶ νό-
μος μολοντοῦτο, ἀλλὰ ποῦ παριστάνεται ἡ ἀξία του; εἰς τὸ
τεχνικὸν οἰκοδόμημα τῶν αἰσθητηρίων ἕως εἰς τὸ παραμικρό-
τατον ἐντελῶς ᾖ ἐγνωσμένον, ἐρωτᾶται πᾶς σχηματίζε-
ται ὁ τόνος καὶ ἡ χρωματισμένη τοῦ φωτὸς ἀκτὶς εἰς αὐτό;
ἀλλὰ πρέπει αὐτὸ νὰ μένῃ καὶ νὰ ᾖ τὸ πεδίον τοῦ ἀγνώ-
στου; ἐγὼ νομίζω — ὄχι· θέλει ἀνακαλυφθῆ, χωρὶς ὅμως
τὴν συνδρομὴν τῆς πείρας εἰς τοῦτο· πρέπει νὰ εὔρωμεν ἀρ-
χὴν τινὰ ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τῶν αἰσθήσεων τὴν ὑπουργίαν
ἀνεξάρτητον, καὶ αὕτη (ἡ πείρα) τότε πρῶτον ὀφείλει νὰ βε-
βαιωσῇ εἰς τὰς διαφόρους τῆς διευθύνσεις, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ ὁρ-
μὴν· εἰς τοῦτο μᾶς ἔχαρίσθη τὸ δῶρον τοῦ λογικοῦ, ὅχι
νὰ ὑπάγωμεν αὐτὸ ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, ἐκκλείοντες ἐκεῖνο
ὅ,που αὐταὶ δὲν μᾶς προσφέρουσιν· ἀλλ' ἔτι πλέον — ἡμεῖς
φθείρομεν αὐτὴ νὰ σώζωμεν τὴν ζωὴν καὶ ὑγείαν· ἐξεύρει
τις ἐξ ἡμῶν τί εἶναι ἡ ζωὴ, τί εἶναι ἡ ὑγεία; εἰς δύο εἰς
τὸ ὅμμα μόλις παρατηρητὰ σπειρία μικρότατα δὲν μᾶς ἀφί-
νουσι νὰ ἀντιληφθῶμεν κάμμίαν πλέον διαφοράν, ἃς προσ-
μένωμεν ἕως οὗ αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἀναπτυχθῶσι, καὶ θέλο-
μεν ἔχει τότε δύο εἰς τὸ σχῆμα, χρῶμα, ἐνεργείας, καὶ
ιδιότητας ἐντελῶς διάφορα γέννη· ὅλη λοιπὸν ἡ μέλλουσα
ἀνάπτυξις τῶν φυτῶν δὲν ἔχει τὴν βάσιν τῆς εἰς τὸ ἐλάχιστον
μόριον; καὶ μολοντοῦτο τίς δύναται καλῶς αὐτὰ τὰ διάφορα
τῆς ἀναπτύξεως σημεῖα διὰ τῶν αἰσθήσεων νὰ γνωρίσῃ; ἃς
θεωρήσωμεν μίαν φορὰν εἰς τὰ μουσικὰ ἐργαζήρια ἐκείνης τῆς
πλαστικῆς μορφῆς, τί μᾶς διδάσκουσιν αἱ αἰσθήσεις; τίποτε
— καὶ τίποτε· πρέπει διατοῦτο νὰ ἀπορρίψωμεν ἐκεῖνο ὅ,που
τόσου ὁρατῶς ἔτι εἰς τὸ σχῆμα τῶν νόμων μᾶς φαίνεται;
ἀναμφιδόλως εὐρίσκεται μία Δυναμικὴ τῆς ζωῆς, καθὼς ὑπάρ-

χει καὶ μία Μηχανικὴ τῆς κινήσεως· καὶ καθὼς αὕτη εἰς φυσικὴν τινὰ τοῦ κόσμου διάταξιν κατ' ἀπείρας πολλὰς ἀναφορὰς, ἀναλογίας, καὶ νόμους ἐπραγματιώθη, οὕτως ἀναλόγως δέλει ἀπεθῆ πραγματικὴ καὶ ἐκείνη εἰς ὀργανικὴν τινὰ τάξιν· διότι πᾶν ἔτι ζῇ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Παντός εἶναι εἰδική τις ἐμψύχτης, καὶ αὕτη ἡ ὁμοιότης εἶναι ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος, διὰ τῶν ὁποίων ἐκεῖνο συνίσταται, καὶ χωρὶς τὰ ἑποῖα ἤθελεν εἶναι κενὸν καὶ μὴδὲν. Ἐὰν δέλωμεν νὰ ἀνιχνεύσωμεν τοιαύτην τινὰ τῆς ζωῆς ἀρχὴν, πρέπει νὰ ἀποσφραδῶμεν διόλου τὴν ὑπουργίαν τῶν αἰσθησέων, ἡ ὁποία συγχέει μόνον τὴν ἄπειρον ποικιλότητα, καὶ ἀποτελεῖ δύσκολον τὴν ἐνότητα, καὶ οὕτω πρέπει νὰ κάμωμεν τὴν διάταξιν ἀπὸ ἐν ὑψηλότερον κέντρον, ὅπου ἀκόμη αἱ συγχύσεις δὲν σκοτίζουσι τὴν ἀλήθειαν· μολοντοῦτο δὲν πρέπει ποτὲ τὸ ἀληθὲς νὰ ἀναμιχθῇ μὲ τὸ πραγματικόν· τὸ ἀληθὲς κεῖται πάντοτε εἰς ἡμᾶς, καὶ εἶναι ὁ νόμος τοῦ ἑποίου ἔχομεν τὴν συνειδήσιν δι' ὀχήματος τοῦ πραγματικοῦ. Τὸ πραγματικὸν καὶ ὑλικὸν εἶναι καθ' ἑαυτὰ, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, ἀληθές τι οὐδὲν, καὶ γίνεται ἤδη πρῶτον τί διὰ τῆς ἐνώσεως μὲ τὴν ἰδέαν, ἡ ἑποία τότε ὡς νόμος καὶ ὁμοιότης δίδει εἰς τὸ πρᾶγμα σαφερότητα καὶ ζωὴν.

Καὶ ἔτι πλέον! πῶς εἶναι δυνατόν τοῦτο, δι' ὑλικῶν τινῶν σαγένων σπέρματος καὶ ἐνὸς μικροῦ ὥσθ νὰ γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος ἐμψύχ μὲ τὸ ἄπειρον τῆς γνώσεως, μὲ ἐκείνην τὴν ἀρχὴν, ἡ ἑποία δοκιμάζει τὴν ἐλευθερίαν του εἰς ὅλας τὰς διεκδηύσεις, καὶ μὲ ἐκείνην τὴν ἐνατένισιν πρὸς τὸν οὐρανόν, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου ἡ γῆ ὅλη εἶναι μὴδὲν; εἰάν τυχερὸν δέλη τις νὰ ἀποβάλῃ τοῦτο τὸ πρόβλημα διατοῦτο, ἐπειδὴ αἱ αἰσθήσεις δὲν μᾶς εἰσάγουσιν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ μυσηρίου τῆς γεννήσεως, ὁ τοιαύτος ἀς ζητήσῃ ἄλλο πρόβλημα, καὶ ἀς τὸ ἀναπτύξῃ ὡς ἡ προσαγῇ τῆς θελήσεώς του ἤθελε κινήσῃ τὸν βραχίονα καὶ τὸν πόδα του· αὐτὰς τὰς λύσεις δὲν δέλωμεν καὶ ἀρυσθῇ ποτὲ ἀπὸ τὴν πείραν, ἀλλὰ πρέπει διατοῦτο νὰ τὰς ἀφήσωμεν ἀνερευνητοῦς;

Ἐνταῦθα ἀπαντᾷ κάποια ἐναντιότης· συνεβίσαντες ἐπιπλὺ νὰ μὴν ἐρευνῶμεν τὰ πράγματα, ἐκ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους ἡμελύνθημεν εἰς τοιαῦτα προβλήματα, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου σπεύδομεν διὰ νὰ φθάσωμεν τέλος, τὸ ὁποῖον πέραν τῆς

γραμμαῖς τῶν γνώσεών μας κεῖται· οὗτος εἶναι ὁ κλῆρος τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος νὰ ζητῇ τὰς ἀκρότητας πρότερον παρὰ τὸν μέσον ὅρον, ὁ ὁποῖος συναρμῳζει αὐτὰς τὰς δύο.

Ἀλλὰ ἔ, ἐδῶ ὁ Πλάτων δὲν μένει· ὁ φιλόσοφος οὗτος δὲν ἐρωτᾷ μόνον πόθεν ἡ κίνησις, πόθεν ἡ ζωὴ, ἀλλὰ πόθεν ἡ ψυχὴ, τί ἦτον αὕτη πρὸ τῆς ζωῆς, καὶ τί μέλλει γενέσθαι μετ' αὐτήν;

Καὶ οὕτως ἔχομεν τριπλᾶς προβλημάτων σειρὰς.

α.) Τὴν σειρὰν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μὲν πείρα τὸ πρότερον (prius), ὁ δὲ νόμος τὸ ὕστερον (posterius) σχηματίζει· ἡ ὑπουργία τῶν αἰσθήσεων ἀναπαύεται ἐνταῦθα εἰς τὴν φύσιν, ὡς τὴν χοιχειώδη αὐτῆς βάσιν, ὑφουμένη μὲ τὴν βοήθειαν τῆς διαταττούσης τοῦ νοὸς ἀρχῆς διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ συνδυασμοῦ εἰς γενικὰς τροπώσεις, αἱ ὁποῖαι περιγράφουσι τὴν σφαιρὰν τῶν ἐγνωσμένων φαινομένων· αὕτη εἶναι ἡ περίσσις εἰς τὴν φυσικὴν περιοχὴν.

β.) Τὴν σειρὰν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μὲν ἀρχὴ τὸ πρότερον, ἡ δὲ πείρα τὸ ὕστερον μορφώνει· αἱ αἰσθήσεις ἐδῶ εἶναι ἄκαρποι· ἐπειδὴ ἡ πηγὴ τῶν φαινομένων εἶναι κεκρυμμένη· ἡμεῖς βλέπομεν μόνον τὰ γινόμενα, ἀλλ' ὅχι καὶ τὰς πράξεις τῆς παραγωγῆς· αὕτη εἶναι ἐν γένει ἡ περίσσις εἰς τὴν ὀργανικὴν περιοχὴν.

γ.) Τὴν σειρὰν, τῆς ὁποίας ἡ φύσις γίνεται διαβατικὴ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ πείρα μῆτε τὸ πρότερον μῆτε τὸ ὕστερον σχηματίζει, καὶ ἡ ἀρχὴ μεταβάλλεται εἰς τὸν μῦθον· αὕτη ἡ περίσσις ἀνάγεται εἰς τὴν περιοχὴν τῶν πνευμάτων.

Μόνον διὰ τὴν πρώτην σειρὰν τῶν προβλημάτων ἐν τῷ μεταξύ εὐρέθησαν αἱ μέθοδοι· αἱ τελευταῖαι δύο ξεροῦνται αὐτὰς ἔτι, καὶ ὅλαι αἱ ἐξετάσεις τοῦ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ μέθοδοι τῆς πρώτης εἰς τὰς δύο ἀκολουθούς δὲν ἐπέτυχον, καὶ πάντοτε δὲν θέλουσι ἐπιτύχει. Πόσοι ποσάκις ἐζήτησαν διὰ χημικῶν ἀναλύσεων περὶ τοῦ μυσηρίου τοῦ ὀργανισμοῦ κατὶ νὰ καταλάβωσι, καὶ μολοντοῦτο ἐπέσρεψαν ἄπρακτοι; ἐπειδὴ ἐὰν ἀναλύσωμεν τὸ εὐγενέστατον καὶ τὸ ἀγενέστατον ὄργανον εἰς τὰς χοιχειώδεις αὐτοῦ ἀναφοράς, ἡ διαφορὰ θέλει ἦναι τόσον μικρὰ, ὥστε ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἐνεργειῶν σχεδὸν ἀφανίζεται.

Ποία μέθοδος μόνον ένταῦθα δύναται νά βοηθήσῃ.

Ὅτι ἡ ὀργανικὴ τάξις κεῖται μεταξύ τῆς φυσικῆς καὶ πνευματικῆς, καθὼς ἡ ζωὴ μεταξύ τῆς κινήσεως καὶ πράξεως, ἡ ἀτομικὴ ἐνότης μεταξύ τῆς φυσικῆς καὶ προσωπικῆς, εἶναι δέσσεις, τὰς ὁποίας ἐγὼ ένταῦθα προὔποθέτω· ὅλα ὅμως ταῦτα τὰ μέλη λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν των ἀπὸ τὴν περὶ ὕλης, σχήματος, καὶ οὐσίας γενικὴν μεταφυσικὴν ἀναλογίαν εἰς τὸν τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ μὲν φυσικὴ τάξις, κινήσεις, φυσικὴ ἐνότης ἔχει τὴν φύσιν καὶ σαθερότητα της ἀπὸ τὴν ὑπέρισχυσιν τῆς ὕλης· ἡ δὲ ὀργανικὴ τάξις, ἡ ζωὴ, ἡ ἀτομικὴ ἐνότης ἀπὸ τὴν ὑπέρισχυσιν τοῦ εἶδους· ἡ δὲ πνευματικὴ τάξις, πράξεις, προσωπικὴ ἐνότης ἀπὸ τὴν ὑπέρισχυσιν τῆς οὐσίας· ἀληθινὰ δὲν θέλει δοῦν κανὲν πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον νά μὴν μετέχῃ εἰς ταύτην τὴν ἀναλογίαν ἀπὸ ὕλην, εἶδος, καὶ οὐσίαν· τοῦτο ὅμως συμβαίνει εἰς καταπολλὰ διαφόρους τρόπους· ὅσον πλέον πρᾶγμα τι φέρει εἰς ἑαυτὸ οὐσίαν (ιδέα), τόσον δετικώτερον, ἀξιολογώτερον, καὶ ἐλευθερώτερον φαίνεται· αὕτη εἶναι ἡ περίστασις εἰς τὴν πνευματικὴν περιοχὴν, ὅπου ἡ ἐλευθερία πράξεως εἶναι οἰκεία. Ὅσον πλέον πρᾶγμα τι φέρει εἰς ἑαυτὸ ὕλην, τόσον ἀποφατικώτερον, χειρότερον, καὶ ἀναγκαιότερον (ὑποκείμενον εἰς τὴν ἀνάγκην) φαίνεται· τοῦτο εὐρίσκει τόπον εἰς τὴν φυσικὴν περιοχὴν, ὅπου ἡ κινήσις μὲ τοὺς τυφλοὺς αὐτῆς νόμους προσιδιάζει.

Ὅσον πλέον ἐξεναντίας πρᾶγμα τι φέρει εἶδος εἰς ἑαυτὸ, καὶ εἰς τὴν ὕλην καὶ οὐσίαν αὐτοῦ μεσιτεύει, τόσον ἀδιαφορώτερον, ὁμοειδέστερον, καὶ ἰσηρότερον φαίνεται· τοῦτο βλέπομεν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ὀργανικῆς τάξεως, ὅπου ἡ ζωὴ μὲ τοὺς ἐλευθεροὺς αὐτῆς νόμους εἶναι φυσικὴ.

Ἐὰν διατάξωμεν αὐτὰς τὰς προτάσεις εἰς μεταφυσικὴν θεωρίαν, έντεῦθεν λαμβάνομεν τρεῖς ἀρχάς.

α.) Μίαν τοιαύτην, ἡ ὁποία πλησιάζει εἰς τὴν ιδέα, ὅλα τὰ ἀποτελεῖ ὁλοκληρωτικά, γενικά, καὶ τὰ ὑφύκει εἰς τὰς ὑψιλοτάτας δυνάμεις.

β.) Τριαύτην, ἡ ὁποία σρέφεται εἰς τὴν ὕλην, ὅλα τὰ κάμνει διαφορικὰ, τὰ διασκεδάζει εἰς πολλαπλότητα τινὰ, καὶ τὰ ἀσθενεῖ.

γ.) Τοιαύτην, ἡ ὁποία προσεγγίζει εἰς τὸ εἶδος, ὅλα τὰ ἀποτελεῖ ἀδιάφορα, μέσα, συναπαρτιζούσα αὐτὰ εἰς ἐνότητα, καὶ ζητοῦσα νὰ ἐνώσῃ τὰς δυνάμεις τόσον ἀποφατικὰς ὡς καὶ καταφατικὰς εἰς τὸν ἐκθέτην Μηδέν.

Ἀπὸ αὐτὰς τὰς τρεῖς ἀρχὰς ἡ τελευταία εἶναι ἐνταυτῷ ἀρχὴ τῆς ζωῆς· ἡ φύσις τῆς εἶναι ἀδιαφορία, μεσιτεία, εἶναι ὁ συναρμολόγων δεσμός τῆς φύσεως. Ἔως τῶρα ἦτον ἡ πρόληψις εἰς τοὺς Φιλοσόφους, ὅτι ἡ ἀδιαφορία τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι, εἰμὴ τὸ γινόμενον τῆς ἐνώσεως τῶν δύο πόλων, ἀλλὰ δὲν σοχάζονται ὅτι οἱ πόλοι ἤθελον φεύγει αἰωνίως εἰς ἐναντίας διευθύνσεις (διαφορικὴν καὶ ὁλοκληρωτικὴν), δὲν ἤθελον εἶναι κανὲν μεσιτεῦον, τὸ ὅποιον ἤθελε δεχθῇ εἰς ἑαυτὸ καὶ ἐξισώσει τὴν ἀντίθεσίν των· τοῦτο λοιπὸν τὸ ἀδιαφοροῦν εἶναι οὕτως ἀνυπόπαρκτον, ὡς καὶ οἱ πόλοι, μολοντί οἱ χαρακτῆρες, ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὐτὸ φαίνεται, εἶναι μόνον οἱ εἰς ἀμφοτέρων τῶν πόλων κοινοί.

Ὅλη ἡ περιοχὴ τῆς ὀργανικῆς φύσεως συνίσταται ἀπὸ σχετικὰς διόλου ἀδιαφορίας, σφιζομένη εἰς τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ εἶδους· ἀλλ' ἐκεῖνη ἡ καθολικὴ τῆς ὕλης εἶδος καὶ οὐσίας ἀναλογία δὲν παύει νὰ ἐκφράζεται εἰς πᾶσαν ἰδιαίτεραν τάξιν· ὅπου εἰς τὸ βασίλειον τῆς ὀργανώσεως, τουτέστι εἰς τὸν ἐκθέτην τοῦ εἶδους, ἡ ὕλη ὑπερισχύει, ἥτοι γίνεται ὁ ἰσχυρότερος συνεργὸς, ἐκεῖ κλίνει τὸ φυτόν· ὅπου τὸ εἶδος ὡς συνεργὸς, ἥτοι τὰ εἶδος εἰς τὸ εἶδος ὑπερισχύει, ἐκεῖ κλίνει τὸ ζῶον· ὅπου τὸ ὑνάντιον ἡ οὐσία εἰς τὸν ἐκθέτην τοῦ εἶδους ὁ ἰσχυρότερος συνεργὸς γίνεται, ἐκεῖ κλίνει ἡ ὀργάνωσις τοῦ ἀνθρώπου· καὶ αὐτοὶ οἱ τρεῖς συνεργοὶ σχηματίζουν τρεῖς περιοχάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ καθολικὴ ἀρχὴ τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ ἀφίση τὸν ὑπερισχύοντα χαρακτῆρα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τοῦ εἶδους, παριστάνεται εἰς τὰς εἰδικὰς αὐτῆς διευθύνσεις.

Ἀπὸ ταύτην τὴν παρατήρησιν διορίζονται πολλοὶ γενικοὶ χαρακτῆρες καὶ ιδιότητες τῆς ἀρχῆς τῆς ζωῆς.

α.) Αὕτη εἶναι ὑψωμένη ὑπὲρ πάσας τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς δυνάμεις, ἀκολουθῶς ὑπὲρ τὴν βαρύτητα, θερμότητα,

καὶ φῶς, ὑπὲρ τὸν Μαγνητισμὸν, Ἠλεκτρισμὸν, καὶ Γαλβανισμὸν· καθὼς ἡ δύναμις Μιδὲν εἰς τὸ ἀριθμητικὸν σύστημα κείται ὑπὲρ τοὺς ἀποφατικούς ἐκθέτας, οὕτω καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἵσταται ὑπὲρ τὰς φυσικὰς δυνάμεις.

β.) Σχηματίζει μεταξὺ παντὸς ἀποφατικοῦ καὶ καταφατικοῦ τὴν ἀληθῆ πραγματικὴν ἐνότητα· τούτῃς πᾶς ὁργανισμὸς πρέπει νὰ ᾖ ἐν ἀπὸ πολλὰ ποικίλα ἄλλα ἐσχηματισμένον ὅλον ἢτοι ἄτομον.

γ.) Πρέπει νὰ ᾖ εἰδοποιὸς, ἢ πλασικῶς μορφοῦσα· διότι μὲ τὸ νὰ ἐνοῦται ἐλευθέρως καὶ ἀναγκαιῶς εἰς ἐν, πρέπει καὶ ὅλα αὐτῆς τὰ ἔργα ὑπὸ ἐλευθέραν ἀνάλογίαν νὰ φαίνονται.

δ.) Ἐκάσῃ ζωῇ περιλαμβάνει ὑψηλοτέραν τινὰ ὁμοιότητα εἰς ἑαυτὴν, παρὰ πάσας, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τὰ φυσικὰ τοῦ κόσμου σώματα εἰς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς αὐτῶν κινήσεις· εἰς τὴν ἀξίαν τῶν νόμων τὸ ἐλάχιστον μικροσκοπικὸν ζωῶνιον ἀξίζει τόσον, ὥς ἐν ὅλον ἡλιακὸν σύστημα.

ε.) Πᾶσα ζωὴ πρέπει νὰ ἐκφράζεται ὥς μεταβλητόν τι τῶν δυνάμεων παίγνιον· ὅταν θεωρῶμεν τὴν μὲν μίαν ἐξ αὐτῶν ὥσπερ ἐνοῦσαν καὶ ἐλκτικὴν, τὴν δὲ ἄλλην ὥς ἐλευθέραν καὶ ἀπωστικὴν, πρέπει ὅλα, ὅσα διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ζωῆς διεγείρονται, νὰ παριστάνονται ὑπὸ συνεχεῖς διόλου παλμούς· καὶ τῶν τὸ καθολικὸν τῆς ζωῆς εἶδος εἶναι ἐκκρεμέσθαι ἢ μεταβολὴ ἑλξεως καὶ ὠθήσεως.

ς.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς διεγείρει τὴν αὐξήσιν· καμμία φυσικὴ δύναμις δὲν ἐμπορεῖ πλασικῶς καὶ ἐνταυτῷ αὐξήσουσα νὰ ἐνεργῇ, ἂν καὶ ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν ὁργανικὴν ἀνάπτυξιν φαίνονται νὰ ᾖ εὐνοϊκά, ἀλλ' ὅχι κατ' εὐθεῖς τρόπους, ἐνῶ κατ' ἐκείνην τὴν ἀδιαφορίαν σμικρύνουσι τὴν ὑλικὴν ἐνοῦσαν ἀρχὴν εἰς τὰ ἐμπόδιά της· οὕτω τὸ ὠν εἶναι ἡρεμοῦσά τις ἀδιαφορία, ὅπου ἡ ἐνοῦσα καὶ ἐλευθέρη ἀρχὴ (ἐνῶ αὐταὶ μετ' ἀλλήλων ἐντελῶς ἰσορροποῦσι) μένουσιν ἀρηνεῖς· ἀλλὰ πλησιάζουσα ἤδη εἰς τὴν πύρρωσιν ἢ θερμότης ἐλαττώνει τὴν ἐλκτικὴν ἀρχὴν, καὶ ἐντεῦθεν λαμβάνει ἢ ἐλευθέρη μορφοῦσα ἀρχὴ τὴν ὑπερίσχυσιν, καὶ ἀρχίζει ὑπὸ ἀπείρας μικροῦς παλμούς νὰ ὁλοκληρῶνῃ τὸν βλασιν, εἰς τὸν ὅποιον συνίσταται ἡ αὐξήσις. Ἐγγίνει ὅπου θερμότης καὶ φῶς ἐνεργοῦσιν, ἐκεῖ ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς δὲν εἶναι

θελική, καθὼς καὶ ὅλων τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὡσαύτως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀντιθέσεως ἐρεθίζεται, καὶ ἐντεῦθεν παράγεται ἡ συνεχὴς αὐξήσις.

ζ.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἐνεργεῖ γεννώσα· γέννησις εἶναι δυνατὴ μόνον, ὅταν ὁ βλαστὸς καθ' ἑαυτὸν ἤδη ἔφθασε καποῖαν ἀνάπτυξιν· ἡ πλαστικὴ τῆς ζωῆς εὐροῦσα εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπέκτασιν ἢ εἰς τὴν αὐξήσιν τὰ ὀρίαντες, σρέφεται εἰς παραγωγὴν τοῦ εἶδους· ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ ἀπείρων μικροὶ παλμοὶ τῆς ἐλευθέρας ἀρχῆς διαπαντὸς συνεχίζονται, ἐντεῦθεν ἀναφύεται — εὐθὺς ἀφοῦ τὸ ἄτομον τελειοποιήσῃ — περισσότης τῆς δυνάμεως, ἡ ὅποια ἀπὸ ἑκαστοῦ ὄργανον ἐκβαίνει, καὶ καθέσθον ἑκαστοῦ ὄργανον εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ ὅλου, καὶ τὸ ὅμοιον γεννᾷ, ἐντεῦθεν εἰς ἐν κοινὸν προῖον ἐνοῦται· ὅλα τὰ εἰδικὰ ὄργανα ἐνόησαν τὴν περισσότητα τῶν δυνάμεων τῶν εἰς γέναν τινὰ ἀδιαφορίαν, καθὼς αἱ ἀκτῖνες εἰς τὸ κέντρον, καὶ αὕτη γίνεται τότε πάλιν ὁ βλαστὸς τοῦ ὅλου· εἰς τὰς ὑψηλοτέρας ὀργανώσεις εἶναι οὗτοι οἱ βλαστοὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὠίδιον, τὰ ὅποια τότε ὡς διαφορικὰ φέρουσιν ἤδη εἰς ἑαυτὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀναπτυχθισομένου μεγέθους σύμπλεκτον, καὶ μένου προσμένουσι τῆς ὁλοκληρώσεως τὴν πρᾶξιν, ἡ ὅποια κατὰ παρελθοῦσαν ὁμοιότητα τῶν δύο διαφορικῶν τὸ ὅλον ἐμπνευματόνει.

Γέννησις δὲν εἶναι μόνον μηχανικὴ καὶ δυναμικὴ τῆς φυσικῆς φύσεως δύναμις, ἐπειδὴ ἐδῶ εἰς τὸ ἀτομικὸν μέρος ποτὲ δὲν εὐρίσκεται ἐνταυτῷ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ ὅλου, τὸ ὅποιον μένου εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τὰ πάντα ἀποτελοῦσαν ἀρχὴν ἀνῆκει, ἥτις τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀναγκαῖον ὁμοίως εἰς ἑαυτὴν λαμβάνει.

η.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἐνεργεῖ διατηροῦσα· τοῦτο δὲ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἀδιαφορίας, ἡ ὅποια δὲν ὑπομένει παντελῶς τόσον μεγάλας παραχὰς· εἰς ἐκεῖνη ἡ ἀρχὴ ἦναι τῶντι μεσάζουσα, οὕτως ἐν γένει θέλει ὁλοκληρῶναι τὸ ἐλλειπές, τὸ χωρισμένον θέλει ἐνώνει, τὸ περιττεῦον θέλει ἀπαθεῖ, καὶ εἰς βοήθειαν τοῦ πολεμηθέντος μέρους σπεύδουσα, θέλει ἀπομακρύνει τὰς ἐχθρικὰς αὐτῆς δυνάμεις, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θέλει ὑποφέρει ὥς τὸ μοναδικὸν νὰ καταναλωθῇ ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς Πολικότητας, εἴτε φυσικῆς ἢ πνευματικῆς φύσεως οὐσας· δοθείσης τῆς περιστάσεως ὅτι ὑ-

πάρχουσι τοιαῦται ταραχαὶ (συγχύσεις), ἡ ἄρχὴ τῆς ζωῆς γίνεται δυνάμεις θεραπευτικὴ (vis medicatrix).

Αὗται αἱ γενικαὶ ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἀδιαφορίας, συντείνουσιν ἤδη καὶ εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ζωικοῦ Μαγνητισμοῦ, καὶ παραζάνονται εἰς τὰ ἀβιολογώτατα φαινόμενά των.

(Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν εἰρημένων εἰς τὸν Μαγνητισμὸν ἀκολουθεῖ ἐφεξῆς.)

ἌΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ.

Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας (*).

Ἡ Μεγαλοφυΐα δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ μίμησις τῆς ζωῆς καὶ δημιουργοῦ φύσεως, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύσσων τὰ ἐν αὐτῷ ἔμφυτα ἐλατήρια ποιεῖ γινώσκων τοὺς νόμους καὶ τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἢ τῶν δυνάμεών της. Μ' ὅσην περισσοτέραν ἀκρίθειαν παρατηροῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν φύσιν, καὶ μιμῶνται τοὺς νόμους της εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, τόσον μᾶλλον πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς μεγαλοφυΐας πηγὴν, τόσον μᾶλλον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς θέλει εἰσθαῖ ἰκανώτερος νὰ δημιουργήσῃ καὶ νὰ ὀργανίσῃ. Ἡ Ποιητικὴ, ἡ Μουσικὴ, ἡ Ζωγραφικὴ, μᾶς παραξάνουσιν τὴν ἀληθῆ τῆς φύσεως εἰκόνα, τὴν βαλεῖαν παρατήρησιν τῶν παθῶν της, τὴν ἀναλογίαν καὶ ἁρμονίαν τῶν πλασμάτων της· αἰσθανόμεθα εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ ἀληθὲς καθὼς θαυμάζομεν (καὶ ἀκουσίως εἰς ἓνα ἐχθρὸν) τὸ ὠραῖον. Ἡ Μεγαλοφυΐα ἄρα χαραγμένη ἐπὶ τοῦ αἰωνίου τούτου πρωτοτύπου γεννᾶται ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ λόγου ὅς τις ἀκολουθεῖ τὸν Θεὸν, ἐξετάζει καὶ ἀνακαλύπτει τὰ ἔργα καὶ τοὺς εἰς τὸ πᾶν νόμους τοῦ. Οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀληθειῶν, δὲν δύνανται νὰ ἐφεύρωσιν ἢ νὰ ποιήσωσιν, εἰὰν

(*) Ἡ Παρῶσα διὰ τριετὴ εἶναι μετάφρασις τῆς τοῦ Κυρίου Virey, ἥτις καὶ κατεχωρήσθη εἰς τὸ λεξικὸν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν τῆς Ἰατρικῆς. Μετάφρασις ὅμοιος ὅχι ἀκριδής· ἀφῆσα ὅσα δὲν μ' ἐφάνησαν ἀνάλογα εἰς τὰς περιστάσεις μας, ἀντ' αὐτῶν δ' ἐπρόσθεσα ὅσα μ' ἐφάνησαν ὠφελιμώτερα, καθὼς δύνανται νὰ τὸ ἴδῃ ὁ παραβάλλων τὴν μετάφρασίν μου μὲ τὸ πρωτότυπον.

δὲν μιμηθῶσι τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον αὐτὴ τὰς μεταχειρίζεται. Ὅσας προόδους ἔκαμιν εἰς τὰς ἐπισήμας, εἰς τὴν Μηχανικὴν καὶ εἰς τὴν Χημείαν, καὶ ὅσας ἀκόμη ἐλπίζουν νὰ κάμωσιν, ὅλαι πηγάζουσιν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν πλασμάτων τῆς φύσεως καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῶν. Δι' αὐτῆς ἐρευνῶσι τοὺς νόμους τῆς φύσεως, δι' αὐτῆς ἡ φύσις μᾶς ἀνακαλύπτει τὰ μυστήριά της, καὶ μεταδίδει εἰς τὴν ψυχὴν μας, νὰ εἶπω οὕτως, τὸν τύπον καὶ τὴν πλασουργὸν δύναμιν· τὰ κρύφια τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας μυστήρια εἰς τὴν ἡθικὴν, ἡ ὑψηλὴ τέχνη τοῦ διαβέτειν καὶ ὀδηγεῖν τὰς πολιτικὰς ἐταιρείας εἰς τὴν πολιτικὴν, ὅλα ταῦτα δὲν πηγάζουσι τάχα ἀπὸ τὴν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς γινομένην τῆς φύσεως σπουδὴν; αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς δὲν εἶναι ἐμοίως καρπὸς τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν ἰδίων μας σοχασμῶν; Ὁ τῆς Μεγαλοφυΐας ἄρα ἀληθὴς τύπος εἶναι αὐτὴ ἡ φύσις.

Διὰ νὰ γίνητις Μεγαλοφυὴς ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ νοερά καὶ ἡθικὴ αὐτοῦ φύσις καθ' ὅλην τὴν ἑκτασίν της· εἰάν περιορισθῇ εἰς μόνον τὸ σῶμα τότε πλασουργεῖ ἀγάλματα ὠραῖα, καὶ μηχανὰς ἰσχυράς.

Ἡ θαυμασία ὅμως αὕτη δύναμις δὲν εἶναι κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εὐδὲ ἀποκτᾶται μὲ μόνην τὴν σπουδὴν· αὕτη δὲν δύναται παρὰ νὰ ζωογονήσῃ τὴν σποράν τῆς Μεγαλοφυΐας, εἰάν ὑπάρχῃ, καὶ νὰ ὠριμάσῃ τοὺς καρποὺς, ἐπειδὴ ἡ Μεγαλοφυΐα δὲν διαδίδεται ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα. Εἶναι ἄρα ἄξιον τῆς εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐνασχολουμένης τέχνης νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας τῆς Μεγαλοφυΐας καὶ τὰς φυσικὰς καὶ ἡθικὰς περιστάσεις, αἵτινες συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς· τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς παρούσης μου διατριβῆς, τὴν ὁποίαν διαιρῶ εἰς ὀκτὼ Κεφάλαια, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς μὲν τὸ πρῶτον δέλω ἐκθέσειν τοὺς χαρακτῆρας τῆς Μεγαλοφυΐας, εἰς δὲ πρὸ δεύτερον, τὰς φυσικὰς αἰτίας, αἵτινες δύνανται νὰ γεννήσωσι τὴν Μεγαλοφυΐαν· εἰς τὸ τρίτον, τὴν φυσικὴν καταστάσιν τῶν Μεγαλοφυΐων προσαγγελλόντων παίδων· εἰς τὸ τέταρτον, τὴν ἐπίβροϊαν τῆς νεότητος πρὸς τὴν Μεγαλοφυΐαν· εἰς τὸ πέμπτον πηγὰς ἄλλας τῆς Μεγαλοφυΐας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ συλλογίζεσθαι· εἰς τὸ ἕκτον, τὸν ὅϊσον τῆς διανοίας· εἰς τὸ ἑβδόμον, τὴν ἐπίβροϊαν τῶν

διοικήσεων καὶ διαφόρων θρησκευτῶν, πρὸς τὴν γέννησιν τῆς Μεγαλοφυΐας· εἰς τὸ ὄγδοον τέλος, ἱατροφιλοσοφικὴν ἀλληγορίαν τῆς Μεγαλοφυΐας, ἀπὸ τὸν μῦθον τοῦ Προμηθέως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς Μεγαλοφυΐας.

Λέγουσιν ὅτι πάλαι, ποτὲ ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος τοῦ παντός Ζεὺς, ἐγέννησεν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου του ἑνσπλιν διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Ἥφαίστου τὴν Ἀθηνᾶν ἢ Παλλάδα, θεὰν τῆς σοφίας καὶ τῶν τεχνῶν. Ἡ θεὰ ἐκλεξεν διὰ κατοικίαν τῆς τὴν πόλιν τοῦ Κέκροπος, τὰς φιλοτέχνους Ἀθήνας, ἐξ οὗ ἡ ἀργία ἦτο ἐξωρισμένη εἰς τὰς πετρώδεις ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, εἰς τὴν ἄκαρπον Ἀττικὴν. Εἰς ταύτην τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Περικλέους, εἰς ἔθνος ἐλεύθερον καὶ δημοκρατικόν, φιλόξενον πρὸς ὅλα τὰ ἔθνη, φιλόδοξον καὶ ὑπερήφανον διὰ τε τὴν ἀξίαν του καὶ διὰ τὴν ἐρῆν του εὐαισθησίαν εἰς τὴν εὐγλωττίαν καὶ εἰς τὰς ὡραίας τέχνας, διέλαμψαν τοσοῦτοι μεγαλοφυεῖς ἄνδρες, καὶ συνῆλθον πάνταχθεν οἱ λαμπρότεροι καὶ ὑψηλότεροι τῆς Ἑλλάδος νόες. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν μαθήσεων ἐτιμῶντο ἐξίσου, καὶ ἡ φήμη ἔξεφε πᾶν εἶδος θριάμβου. Ἡ φιλοσοφία ἐδύνατο νὰ ἐκλέξη ἢ τὰς Στοάς, ἢ τοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου, ἢ τὸ Λύκειον. Αἱ τῆς Τραγωδίας καὶ Κωμωδίας Μοῦσαι ἐδέχοντο εἰς τὰ θέατρα σεφάνους καὶ δάφνας. Τὸ βῆμα ἐπρίσφερε δημοσίους τιμὰς εἰς τὴν εὐγλωττίαν. Αἱ μελωδικαὶ ᾠδαὶ ἀντήχουν εἰς τὸ Ὠδεῖον καὶ εἰς τοὺς Ναοὺς. Μύρια μεγαλοπρεπῆ κτίρια, κατὰ τὰς ἀναλογίας τῆς θαυμασιωτέρας καὶ ὡραιότερας Ἀρχιτεκτονικῆς, τῶν ὁποίων τὸ κάλλος ἐτελοιοποιεῖ ἡ Γλυπτικὴ, ἐκαλλωπίζαν τὴν πόλιν. Ἡ ποικίλη γὰρ ἐπλούτει μυρίων θαυμασίων εἰκόνων ζωγραφισμένων μετέχουσαν ἀμιμνῆτον. Ὅλα ἐφάνερον τὴν ἐντέλειαν, καὶ αὐταὶ αἱ μηχανικαὶ τέχναι, αὐτοὶ οἱ τεχνῖται μετείχον τῆς εὐαισθησίας τοῦ καλοῦ, τὴν ὁποίαν αὖξανεν ὁ ἀδιάκοπος θαυμασμὸς τῶν εἰς τὰ ὄμματα αὐτῶν προκειμένων θαυμασίων πρωτοτύπων.

Οἱ Ῥωμαῖοι νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι ὑπετάχθησαν εἰς τὰς σοφὰς τῶν Ἑλλήνων διδασκαλίας, καὶ ἐδιδάχθησαν τὴν Ἀτ-

τικὴν εὐγένειαν. Ἀκόμῃ τὴν σήμερον, μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιπέντε αἰώνων οἱ Εὐρωπαῖοι μὲ ἱερὸν σέβας πατοῦσι τὰ χρώματα τῆς εὐγενοῦς ταύτης πόλεως, καὶ ἐξετάζουσι τὰ ἐρείπια τῶν τύμβων μυρίων ἐνδόξων πολιτῶν, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἐγέννησε· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ δύναμις τῆς Μεγαλοφυΐας κατεδάμασε τὰ πολεμικώτερα καὶ ἀνδρείωτερα ἔθνη τῆς γῆς.

Ὡ νεοὶ τῶν Μουσῶν ἔρασαι, οἵτινες ὁρμάτε, ἐξ εὐγενοῦς φιλοδοξίας κινούμενοι, εἰς ἓνα κινδυνῶδες σάδιον! αἰσθάνεσθε ἐν ἑαυτοῖς βράζον τὸ πῦρ τῆς Μεγαλοφυΐας; δύναμίς τις ἄγνωστος καὶ φυσικὴ σᾶς ἐπρομάντευσε θριάμβους ἐκ νηπιότητος; Πνέετε τὸ πῦρ τῆς δόξης, αὐτὸ τὸ εὐγενὲς καὶ μέγα αἶσθημα ψυχῆς, ἣτις γέμει ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸ ἀληθές, τὸ ὑψηλὸν καὶ καλόν; ἣτις καταφρονεῖ τὰ κακὰ τῆς πτωχείας, τὴν ἐξορίαν, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον διὰ τὰ φθασῇ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς; δύνασθε τὰ ὑπερπιδήσετε τὰ ὅρια τοῦ καιροῦ, ὃ ἀπαξιώσετε τὰς προσκαίρους λαμπρότητας, τὰς ὁποίας ἡ τύχη, ἢ αἱ γοιτεΐαι τῆς παρούσης ζωῆς προσβάλλουσι διαυγῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς σας διὰ τὰ σᾶς πλανήσωσιν; Ἄνδρες μεγαλόψυχοι δράμετε· αἱ θύραι τῆς Ἀθανασίας ἀνοίγονται διὰ σᾶς· ἀναπετάννται ἤδη ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σας εἰς μεγαλοπρεπέστερον κόσμον. Σεῖς ἀνήκετε εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος· ὁ περικυκλῶν σας αἰὼν μακρόθεν μόνον δύναται τὰ σᾶς θεωρῇ ἵπταμένους καὶ τὰ μετὰ τὴν ἐξαίσιον δύναμιν, ἣτις διατηρεῖ τὸ πέταμα τῶν σοχασμῶν σας.

Ἄλλ' εἰάν τὸ θέλγητρον ματαιαῖας δόξης δὲν σᾶς ἀποσπᾷ εἰμὴ ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν, ἀπὸ τὰς τρυφὰς τῆς τύχης, ἀπὸ τὴν φιλήδονον κλίνην τῆς ἡδυπαβοῦς τρυφολότητος, ἀπ' ὅλας τῆς γῆς τὰς γοιτεΐας, ἀπομακρύνετε, ὦ θνητοὶ, ἀπομακρύνετε, καὶ μὴ μαιίνετε τὴν σεβαστὴν ἱερωσύνην, εἰς ἣν πρέπει τὰ ἀφιερῶν ἢ ἀληθὲς Μεγαλοφυΐα. Οἱ κόποι σας ματαιοῦνται, τὸ θερὸς δὲν θέλει φθάσειν πρὸς ἀνταμοιβῆν τῶν ἰδρώτων σας. Ἡ ἀληθὲς Μεγαλοφυΐα δὲν ὑποφέρει μερισμὸν, αὕτη βυθίζει εἰς τὴν ἑκτασίντης ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου· καθημερινῶς βλαστάνουσι μύρια ἄνθη προτερημάτων διαλάμποντα εἰς τὴν αὐγὴν τῆς νεότητος· ἀλλὰ ταχέως αἱ ἐνθερμοὶ ἡδοναὶ, ἡ ἀπολελυμένη ζωὴ, ἣτις ἐξαντλεῖ τὸν ὁπὸν, μαραίνει αὐτὰ καὶ πίπτουσι ξηραμένα πρὶν

φθάσουσιν εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πορισμοῦ. Οὐχί, δὲν δύνασθε ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν ἡδονῶν, ἀπὸ τὰς διασκεδάσεις τῶν συναναστροφῶν, αἰτίνες δαπανῶσιν εἰς μάτην τόσον καιρὸν καὶ τόσον νοῦν, δὲν δύνασθε, λέγω, νὰ πετάξητε ἕως εἰς τοὺς ἀζέρας, ὅπου κατοικεῖ ἡ ὑψηλὴ φρόνησις; καὶ ἐξ οὗ θεωροῦσι τὴν πηγὴν τῶν ἐξοχῶν ἀληθειῶν· διὰ νὰ φθάσῃ τις ἐκεῖ πρέπει νὰ συναβροίσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὅλας αὐτοῦ τὰς φρένας· μέγα δὲ πρᾶγμα δὲν εἶναι, εἰν δέλωμεν νὰ ὑπερέχωμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Εἰς τῶν κυριωτέρων τῆς Μεγαλοφυΐας χαρακτήρων εἶναι τὸ νὰ ἀπομακρύνηται ἀπὸ τὰς συνήθεις ὁδοὺς, νὰ καθαρίζῃ ὅλην τῆς διανοίας τὴν ἑκτασιν, διὰ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα νέον κτίριον, κατὰ τὸ ἐν τῇ ψυχῇ κεχαραγμένον πρωτότυπον· ἢ νὰ κατακρατῇ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ εὐφόρου νοήσεως, μίαν ἐκτεταμένην ἐπικράτειαν, τῆς ὁποίας τὰ μέρη συνδέονται καὶ συνεφελκύνονται εἰς ἓν φωτοφυὲς κέντρον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀντανακλῶνται εἰς τὸ ὅλον ἡ θέρμη, ἡ λάμψις, καὶ ἡ ζωὴ. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Μεγαλοφυΐα καὶ ὅταν μιμῆται φαίνεται πρωτότυπος, ἐπειδὴ οἱ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντες σοχασμοὶ ἐξήρτηνται ἀπὸ ἕνα ἀπείρον σύστημα, καὶ φέρουσι τὴν σφραγίδα τοῦ τύπου μὲ τὸν ὅποιον ἐχαράχθησαν. Συχνάκις αἱ μεγαλοφυεῖς ἰδέαι φαίνονται παράλογοι καὶ ἀλλόκοτοι, ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν συγγένεια αὐτῶν εἶναι διακεκριμένη· διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν ἀληθῆ ἀξίαν καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὰς ὑψηλὰς ταύτας ἰδέας πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἀπείρον σειρὰν, ἣτις συνδέει αὐτάς. Εἶναι ἄρα ἡ Μεγαλοφυΐα ἐξόχως φιλοσοφικὴ, καὶ σαβμίζει τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς τῆς φύσεως κλίμακος. Καθὼς ὁ ὑπερήφανος αἰτὸς σχίζει τὰ νέφη, διαπερᾷ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ θεωρεῖ ἀσκαρδαμυκτεῖ τὸν λαμπροφόρον ἥλιον, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ Μεγαλοφυΐα βλέπει εἰς τὸ ἐξαίσιον πέταμά της, ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῶν σοχασμῶν της, καὶ ἐναγκαλίζεται ὅλας τὰς συνεπείας καὶ τὰς ἐκ τούτων διαδιδόμενας ἀκτίνας. Μιμουμένη τὴν Θεότητα, τῆς ὁποίας εἶναι, νὰ εἴπω οὕτως, ἡ διαλάμπουσα εἰκὼν, ἐμβαίνει εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς αἰωνιότητος, πλουτίζεται μὲ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς τῆς ὑπερτάτης διανοίας, καὶ γεννᾷ τὰ ἐκπλήττοντα τὴν ὄρασιν τῶν θνητῶν θαύματα· αὕτη καταφρονοῦσα τὴν γῆιν

ζωὴν, καὶ οὐσα ἐλεύθερος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν σπεύδει πρὸς τὴν ἀθανασίαν.

Ὁ Μεγαλοφυὴς ἄνθρωπος διαφέρει τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ πραΐτητα, καὶ κατὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ ἀφέλειαν τῶν πολιτευμάτων του· ἀκολουθεῖ τὴν φύσιν αὐτὴν ὡς παράδειγμα. Ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ ὕψος τῶν σοχασμῶν του δὲν εἶναι πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἀλλ' ἔλος φέρεται ἀπὸ τὸ δέλγητρον τῆς ἐν αὐτῷ ἐμφύτου-θείας δυνάμεως. Ἡ κοινὴ ἑταιρεία, ὅλα τὰ ποταπὰ πάθη αὐτῆς, αἱ ἀκαταστασίαι, καὶ αἱ μάταιαι φροντίδες, τὰς ὁποίας ἡ ὑπερηφάνεια τῆς τύχης ἢ ὁ φόβος πολλαπλασιάζει περὶ ἡμῶν, ὅλα ταῦτα εἶναι ἄγνωστα εἰς τὸν μεγαλοφυῆ ἄνθρωπον. Ἀγνώστος καὶ καταφρονιμένος ἦβλεν ἀπομαραινέσθαι εἰάν οἱ ἄνθρωποι ἠγνόουν τὴν ἀξίαν του, καὶ εἰάν αἱ περιστάσεις δὲν ἐδείκνυσαν τὴν λαμπρὰν δύναμιν, μετὰ τὴν ὅποιαν ἐπλούτισεν αὐτὸν ἡ φύσις. Αὐτὸς εἶναι μετριόφρων, ἀλλ' ὅχι κατ' ἐπίδειξιν· δὲν βλέπει εἰς αὐτὴν τὴν γῆν αἰτίαν τινὰ ὑπερηφανίας, ἀποῦ ἴδεν ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ παντός καὶ τὸ ὕψος τῆς πλαστουργοῦ δυνάμεως· αἱ ματαιότητες τοῦ αἵωνος δεικνύουσι πρὸς αὐτὸν σαφέστερα τὴν κορυφότητά των· δὲν πρέπει ὁμως ἐκ τούτου νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ μεγαλοφυὴς ἄνθρωπος ἀναισθητεῖ εἰς τὸν ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ ἔπαινον, ἐπειδὴ μάλιστα εἰς αὐτὸν τὸν ἔπαινον εὐρίσκει τὴν ἀνταμοιβήν του καὶ τὴν δόξαν του· ἀλλ' ὅταν καὶ αὐτοὶ οἱ ἔπαινοι δὲν ὑπάρχουσιν, αὐτὸς παρηγορεῖται συγκρίνων ἑαυτὸν μετὰ τοὺς ἀντιζήλους του, καὶ βλέπων ἐκ τούτου τὴν τιμὴν τὴν ὅποιαν δέλουσι προσφέρει πρὸς αὐτὸν οἱ δίκαιοι μεταγενέστεροι.

Εἰς ἀκόμῃ τῶν τῆς Μεγαλοφυΐας χαρακτηρῶν εἶναι, τὸ νὰ ὑπάρχῃ αὐτοδίδακτος· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ὅμηρος εἰκονίζεται θαυμασίως εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ Θεοπνεύστου Μουσικοῦ, τοῦ τυφλοῦ Δημοδόκου,

ὁ δ' ὄρμηθεὶς Θεοῦ ἤρχετο. Ὅδυσ. Θ. 499.
καὶ εἰς ἐκείνο τοῦ Φημίου,

Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί· Θεὸς δέ μοι ἐν
φρεσὶν οἶμας

παντοίας ἐνέφυσεν. Ὅδυσ. Χ. στίχ. 347.

Τῷ ὄντι δὲ ἡ Μεγαλοφυΐα οὐσα ἡ δύναμις τοῦ ὑπερυψοῦσθαι ὑπεράνω ὅλων τῶν ἐγνωσμένων ἀληθειῶν, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκρέη ἐξ αὐτῆς ἰσχυράτις δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τὴν ὅποιαν οἱ

πεινται ἀπέδιδον πότε μὲν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, πότε δὲ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ ἄλλοτε εἰς τὸν Ἥφαιστον.

Διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν δυνάμεων τῆς ὑψηλῆς νοήσεως ἐκδύκην τὰ ἔθνη ἐκ τῆς νηπιώδους καταστάσεως, καὶ τῆς σκοτεινότητος ἀμαθείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν βεβυθισμένα, ὅλαι ἢ αἱ τέχναι ἔφθασαν εἰς τὴν ἐντέλειάν των. Εἶναι ἄρα ἡ Μεγαλοφυΐα ἰσχύς ἔμφυτος, γνῶσις αὐτοδίδακτος καὶ μὴ ἀποκτωμένη διὰ τῆς σπουδῆς οὔτε διαδιδόμενη κατὰ κληρονομίαν. Ἡ ἀληθὴς Μεγαλοφυΐα τότε ἀκμάζει ὅτε αὐτὴ ἐξ ἑαυτῆς ἔξανθεῖ· αὕτη παρρησιάζει δύσδατόν τι καὶ ἄγριον ὡς ἡ ἀκαρπὸς γῆ· ἡ δὲ διὰ τῆς σπουδῆς ἀποκτωμένη Μεγαλοφυΐα εἶναι μᾶλλον εὐδατος παρρησιάζουσα μικροτέρας ἀνωμαλίας· τοιοῦτοι ἐφάνησαν ὁ Βιργίλιος πρὸς τὸν Ὅμηρον, ὁ Ῥακίνας πρὸς τὸν Κορνήλιον, ὁ Ῥαφαήλ πρὸς τὸν Μιχαήλ Ἀγγελον, ὁ Κικέρων πρὸς τὸν Δημοσθένην κτλ. Οὗτοι ἀπέκτησαν γνώσεις διὰ τῆς σπουδῆς, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ φύσεως ἦσαν πλουτισμένοι μετὰ τὴν ἱερὰν ἰσχύϊν τῆς Μεγαλοφυΐας.

Εἰς τὸ ἀκόλουθον Κεφάλαιον, δέλω κάμειν παρατηρήσεις τινὰς εἰς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον.

Ἰώσηπος, Μ. Δούκας.

(μετ' ὀλίγον, τὸ δεύτερον Κεφάλαιον).

Νεωτέρα Ἑλληνικὴ Γραμματεία.

Ἡ φιλολογικὴ τῆς Λειψίας ἐφημερίς περιεῖχεν (Ἀριθμ. 245. Σεπτ. 26. τοῦ 1817. Σελ. 1958—59.) συντόμους κρίσεις δύο νεοφανῶν τῆς ἡμετέρας Γραμματείας συγγραμμάτων, δηλ. τῶν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ μεταφρασθέντων καὶ ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθέντων Φιλιππικῶν τοῦ Τρόγου, καὶ μιᾶς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Λειψίας παρέλαβε τὰς κρίσεις αὐτὰς καὶ ἡ τοῦ Φραγκοφορτίου πολιτικὴ ἐφημερίς, ἡ ὁποία μάλιστα ὀνομάζει ὡς τόπον τῆς ἐκδόσεως τῆς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς τὴν Λειψίαν καὶ συγγραφεὰ αὐτῆς τὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διατρίβοντα καὶ εἰς τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν ἐφημερεύοντα Ἰγνάτιον τὸν ἐπνομαζόμενον Σκαλίγερον, εἰς τὸν ὅποιον ἡ τοῦ Φραγκοφορτίου ἐφημερίς δίδει καὶ ἄλλο νέον ὄνομα τὸ Εὐλογοδιγάμος (Eulogodigame). Τῶν παρὰ τοῦ Κυρίου Δ. Φιλιππίδου μεταφρά-

σθέντων Φιλιππικῶν τοῦ Τρόγου ἢ Ἰουστίνου περιεῖχε κρίσιν καὶ ὁ Λ. Έ. (Αρ. 2. τοῦ ἑνεσ. ἔτους)· τῆς δὲ ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς μήτε ἡμεῖς κρίσιν ἢ ἀνάλυσιν ἠδελύσαμεν νὰ κάμωμεν, μὴ κρίνοντας τὸ πρᾶγμα ἄξιον, μήτε τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Δειψίας κρίσιν ἠδελύσαμεν νὰ μεταφράσωμεν, μὴν ἐπιθυμοῦντες νὰ κοινώσωμεν εἰς τὸ γένος τὰς ὅσας ἐναντίον του γράφουσι κατηγορίας. Ἐπειδὴ δὲ περιεῖχε τὰς κρίσεις αὐτὰς καὶ ἐφημερίς παρὰ πολλῶν ὁμογενῶν ἀναγινωσκομένη, ἡ τοῦ Φραγκοφορτίου, καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ φιλολ. Ἑλληνικὸς Τηλεγράφος (Αρ. 9. τοῦ ἑνεσ. ἔτ.), τὰς μεταφράζομεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ τὰς ἐκδίδομεν διὰ τοῦ Λ. Έ. Βέβαια καὶ ὁ Γερμανὸς ἐπικριτὴς δὲν εἶναι ἐπαινετὸς, ὅτι ἐκ τοῦ συγγράμματος ἐν ὃς ἐσυμπέρανε τὴν κατάστασιν τοῦ ὅλου ἔθνους, καὶ τὸ κατέκρινε· πλὴν ἀξιωματικώτεροι ἐκ τῶν ἡμετέρων εἶναι ἐκεῖνοι, ὅσοι μεταξὺ τῶν ξένων ἔθνων διατρίβοντες φιλοτιμοῦνται εἰς τὸ νὰ ἐξοδεύωσι καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν πολιτικὴν ἄδειαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαύουσι, γράφοντες καὶ ἐκδίδοντες ζηλιτεύσεις ἐναντίον σοφῶν ἀνδρῶν ὁμογενῶν. Τούτων τὰ ὕβριστικὰ πονημάτια, μᾶλλον δὲ ποιημάτια, ἀναγινώσκοντες οἱ ἄλλογενεῖς, οἱ ὁποῖοι ὡς προκομηνέστεροι ἡμῶν γνωρίζουσι καλλίτερα, καὶ κρίνουσιν ὀρθότερα καὶ τιμᾶσι περισσότερον τοὺς σοφοὺς ἡμῶν, ἂν ἔχωμεν καί τινας, ἀποροῦσιν, ἐξίστανται, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξηγήσωσιν ἄλλως πολλὰ εὐκόλα τὸ φαινόμενον κινεῖται εἰς τὸ νὰ ἐπιφέρωσι μελαίνας ψήφους ἐναντίον ὅλου τοῦ ἔθνους· πλὴν ἡμεῖς τοὺς βεβαίονομεν, ὅτι οἱ γράφοντες τὰ τοιαῦτα εἶναι ὀλίγοι, καὶ ὅτι τοῦ ἔθνους τὸ ὑγιέστερον μέρος ὅχι μόνον ἠδονὴν καὶ εὐχαρίστησιν δὲν αἰσθάνεται, ὅταν λαμβάνῃ εἰς χεῖρας καὶ ἀναγινώσκῃ τὰ παρ' ἐκείνων γραφόμενα, ἀλλὰ μάλιστα καὶ τὴν μεγίστην ἀγανάκτησιν δεικνύει ἐναντίον αὐτῶν. Τὸ πρὸ ὀλίγου συμβὰν εἶναι ἀπόδειξις τρανωτάτη ταύτης τῆς βεβαίωσεως. Εἰς τὸ Ἰάσιον, τὴν μητρόπολιν τῆς Μολδαβίας, ἐξάλησαν ἐκ Δειψίας κάμποσα τῆς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς σώματα διὰ νὰ διαδοῦσιν ἐκεῖ· ἀλλὰ μόλις ἀνέφερε πρὸς τὸν ὑψηλότατον καὶ εὐσεβέστατον ἡγεμόνα, τὸν ἀρίστον καὶ χρηστότατον Καλλιμάχην, ὁ εὐγενέστατος Ἀρχὴν μέγας Κόμισσος καὶ μέγας Γραμματεὺς τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος Κύριος Θ. Νέγκρις, περὶ τῆς περιοχῆς

τῆς ἐπιστῆλης αὐτῆς, καὶ ἀμέσως ἐδόθη ὑψηλὴ προσαγὴ νὰ συναχθῶσιν ὅλα τὰ εἰς Ἰάσιον εὐρισκόμενα σώματα τῆς ἐπιστῆλης καὶ νὰ καὼσι δημοσίως, τὸ ὅποιον καὶ ἔγινε, διὰ τοὺς λόγους, α. Ὅτι τὰ συγγράμματα αὐτὰ ζητοῦσι νὰ παραστήσωσιν ὡς ἀχάριστον ὅλον τὸ γένος πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους νὰ φωτίσωσιν αὐτὸ σφοδρὰς ἐμογενεῖς· β. Ὅτι εἶναι βιβλία ἐπικίνδυνα εἰς τὴν νεολαίαν μηδὲν ἄλλο διδάσκοντα αὐτὴν εἰ μὴ ὕβρεις, κακοχογίας καὶ πᾶσαν κακοήθειαν.—

Ἴδου αἱ κρίσεις :

Ἐπιτομὴ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πομπηίου Τρόγου νῦν (;) πρῶτον ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὴν Αἰολοδωρικὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταγλωττισθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ρουμανίας. Ἐν Λειψία παρὰ τῷ Ταουχνιτς. 1817. 621 κ. 38. Σελ. εἰς μέγ. 8.

„Ἡ ἑκτασις καὶ ἡ ὠρέλεια τῆς Ἐπιτομῆς ταύτης τοῦ Ἰουστίνου ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Τρόγου παρεκίνησαν τὸν Κύριον Δημήτριον Φιλιππίδην νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν εἰς καθαρὰν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετάφρασιν πρὸς χρῆσιν καὶ ὄφελος τῶν νέων Γραικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι τίσιν γνωστὴ. Ἡ μετάφρασις ἔγινε μετὰ μεγάλης ἀκριθείας καὶ ἀγχινοῦας, καὶ ἐπλουτίσθη μὲ χρησίμους σημειώσεις, τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν χρησιμεύουσιν εἰς σαφηνισμόν ἱστορικῶν ἢ γεωγραφικῶν ἀντικειμένων, ἄλλαι δὲ πρὸς ἐξηγήσιν λέξεων καὶ φράσεων, καὶ ἄλλαι πάλιν εἰς τὸ νὰ ἐλκυσῶσι τὴν προσοχὴν εἰς ἐννοίας περιέρχους καὶ γνάμκας, καὶ ἐξ αὐτῶν συνάγουσιν ἐπωφελεῖς διδασκαλίας. Προστετέθησαν εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ Ἐπιλεγόμενα εἰς 34 Σελίδας, εἰς τὰ ὅποια ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς διεξοδικῶς περὶ τῆς Αἰολοδωρικῆς (τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς) διαλέκτου καὶ τῆς συγγενείας αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀττικὴν, καὶ περὶ τῆς ἀξιοσυζήτου σπουδῆς αὐτῆς.“ —

„Προσθέτομεν ἐνταῦθα καὶ τὴν εἰδησιν ἐνὸς ἄλλου, εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Γραμματεῖαν ἀφορῶντος συγγράμματος, πρὸ ὀλίγου ἀνωνύμως ἐκδοθέντος καὶ ἐπιγραφομένου :

Ἐπιστὴ τῆς νέας φιλοσοφίας ζηλιτευτικὴ πρὸς τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικόν, καὶ δύο παραρτήματα προσέτι ἐν εἰδει διατριβῆς, τὸ μὲν εἰς τὸν Ἑρμῆν, τὸ δὲ εἰς τὴν φιλόσοφον κριτικὴν νεοφανῆ ἱστορίαν Ἐκκλησιαστικὴν. — τέσσαρες κόλλαι εἰς 4.

„Εἰς τὸ τέλος εὐρίσκεται: Ἐτυπώθη ἐν τῇ Θεάτρου πόλει, τῷ αἰεὶ ἔτι τῇ ιδ'. Ἰουλίου. Εἰς τὴν Ἐπιστολὴν αὐτὴν παραπνεύεται ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν ἀπότινος καιροῦ γεννηθεῖσαν μεταξὺ τῶν Λογίων τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους μεγάλην σύγχυσιν καὶ ταραχὴν, καὶ ἐξετάζει τὰς αἰτίας αὐτῆς καὶ τὸν σκοπὸν τῆς νέας φιλοσοφίας. Ὁ συγγραφεὺς καταφέρεται κατ' ἐξοχὴν ἐναντίον τοῦ Κοραΐ, τὸν ὁποῖον καταπολεμεῖ καὶ ὑβρίζει ὅχι μόνον διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του διαδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας ἀγῶνας του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς οἰκιακάς του περὶ αἵσεις, αἱ ὁποῖαι, καὶ ἂν ἀληθεύωσι, πάλιν δὲν εἶχον ἐνταῦθα τὸν τόπον των· ἔτι δὲ καταφρονεῖ καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας ἐκδόσεις τῶν παλαιῶν συγγραφέων καὶ ἄλλων συγγραμμάτων, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιφέρῃ ἄλλο τι εἰ μὴ ἐπιφωνήσεις. Ὡς τόσον εὐρίσκομεν εἰς τὸ συγγραμμάτιον αὐτὸ καί τινας συνεισφοράς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γραμματείας τῶν ὑστερωτέρων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων. Σελ. 21 ἀκολουθεῖ ἡ εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν ἀπάντησις, καὶ ἡ εἰς μίαν νεοφανῆ Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς ἐπὶ κρισις ἢ κάλλιον ὑβρις.

Ἐν γένει δὲ ὅλον τὸ συγγραμμάτιον αὐτὸ δὲν μᾶς δίδει καλὰς ἐλπίδας περὶ τῆς προκοπῆς καὶ διαδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τῆς ὑποκαταστάσεως ἀληθινῆς Ἑλληνικῆς κοσμιότητος καὶ χρηστοθείας. Εἴθε οἱ Γραικοὶ νὰ γνωρίσωσι τοὺς περὶ τὴν παιδείαν αὐτῶν ἀναντιρρήτως ἐπαίνων ἀξίους ἀγῶνας ὁμογενῶν των Λογίων, καὶ μάλιστα τοῦ Κοραΐ, καὶ νὰ ἀρελῶνται ἐξ αὐτῶν εὐγνωμένως, παρὰ νὰ τοὺς παραγνωρίζωσι, νὰ τοὺς δυσφημῶσιν καὶ νὰ ἀνακαλύπτωσι καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦτα.“

Π Ο Ι Η Τ Ι Κ Η .

‘Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ‘ΟΜΗΡΟΥ.

Ποίημα τοῦ Κυρίου J. P. BRÉS. μεταφρασθὲν παρὰ Κ. Κ. (ἐκ τοῦ Mercure de France. Samedi 2. Août 1817 N. 31. Paris.)

„Μεταβαίνοντες οἱ Ἀργεῖοι κατὰ πενταετίαν εἰς τῆς νῆσου Ἴου τὰ παράλια, ἔκαμναν σπονδὰς ἐπάνω εἰς τὸν ἐκεῖ εὐρισκόμενον τοῦ Ὀμήρου τάφον. (Παυσανίας).“

Ἦ Ἀλκυόνων φάλα, κύμασι φερομένη
 Ἐμήνευεν ἀνάταυσιν τ' ἀνδρὸς τῆς Ὀρουθίας,
 Ἐ' ἡ Χλόη τοῦ Ζεφύρουτις κατ' ἵχνος προχωροῦσα
 Εἰς τὴν Αἰγαίαν θάλασσαν ἐξέτεινε τὸ κράτος. —
 Κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν καιρὸν ὅλ' οἱ λαοὶ τοῦ Ἀργούς
 Σ τῆς Ἰου τὰ παράλια ἔξελλαν ζόλου πλήρη
 Γερόντων, μαχητῶν ἀνδρῶν κι ἀξιεράσων νέων.
 Ἐκεῖνα δ' ὑπασπίζετο ὅλ' ἡ Ἑλλάς τὰ πλοῖα.
 Πρέσβεις δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ ἀγεράχου κείνου
 Ἦρωος Ἀγαμέμνωνος ἐπέμποντο εἰς τὸν τάφον
 Τὸν ἱερὸν τοῦ αἰοῖδ' οὔ τῆς θανμασιῆς Τρωάδος,
 Διὰ νῆα ἐορτάσωσι τὴν μνήμην του μ' ἀγῶνας
 Φέροντες ὕμνους πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὰς κυπαρίσσους.
 Εἰς τὰ τερπνάτης δ' ἔβλεπε παράλια ἡ Ἰος
 Τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐορτὴν πᾶσαν πενταετίαν. —
 Πατοῦν αὐτὴν τὴν χρυσὴν γῆν αἱ ποδαῖοι παρθένοι
 Κι ὀρμῶσιν εἰς τὰ δάσ' εὐθύς, κί' ἀπ' ἄνθη τὰ γυμνόνουν.
 Ὅ δὲ χορὸς ὁ ἱερὸς μὲ βήματα βραδέα,
 Καὶ μὲ βαθεῖαν σιωπὴν προβαίνει πρὸς τὸν τάφον.
 Καὶ μ' ἐσκυμμένην κεφαλὴν ἡ κανηφόρος κόρη
 Ἐκπέμπει πρὸς τὸν οὐρανὸν τ' ἀεὶ τῆς Χλόης δῶρα.
 Τρεῖς γοερὸν μὲν ἐνιχεῖ ἡ παραλία χώρα,
 Τρεῖς δ' εἰς τὰ πέριξ βρέμονται καὶ τὰ τῆς Λευκῆς φύλλα.
 Καὶ μὲ κραυγὰς τοὺς τῶν νεκρῶν θεοὺς ἐπικαλοῦνται,
 Περικυκλοῦντας τὰς σκιάς μὲ ποταμοὺς πυρίνους.
 Τέλος ἐφάνη ἡ σκιά Ὀμήρου· κ' οἱ αἶρες
 Συμφώνως ψιθυρίζοντες ὕμνοῦν τὴν ἔλευσίν του.
 Εἰς δάσος πηλυσίωχρον γογγύζ' ἡ Φιλομήλη·
 Ἦ Μέλισσα φεύγει τὴν δρῦν τὴν παλαιὰν βομβοῦσα.
 Τῆς Πεύκης δ', εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ὑψηλῶν ὄρεων,
 Ἀκούοντ' ἐναρμόνιοι καὶ ἡρεμάτῳ ἦχοι. —

„Ὁ αἰὼν ὃ που διαβαίνει.

„Σ τὸν αἰῶνα ποῦ ἐμβαίνει

„ὦ πανίερος σκιά!

„Ἐξυμνεῖ τὰ θαύματά σου,

„Ὅσα ὁ θεόπνευστός σου

„Νοῦς ἐγχεινησε ποτέ.

„Καὶ ἡ ἱερά σου δάφνη,
 „Ἡ ἐνδόξως τὴν σεπτήν σου
 „Στεφανοῦσα κορυφὴν,
 „Θαυμασίως ἐπεκτείνει
 „Μέχρι τῆς ἀθανασίας
 „Τὰ ὠραία της κλαδιά. —

Τοιαῦτα γέροντις λαλεῖ, τὸν σέφανον ἐκ δάφνης
 Ἡ ἐξ ἀνεμώνης τῆς ὠχρᾶς μὲ σέβας ἀποθέτων.
 Κτύπος ἀκούετ' ἔξαφνα ἀσπίδων μὲ ἀσπίδας·
 Ἄρχισαν τοὺς ἀγωνάστων οἱ Ἄργους νεανία.
 Σίδηρος μὲ τὸν σίδηρον συγκρούεται, κι ἀκόμη
 Θυμῶν παρούσας τὰς φρικτὰς ἐκείνας ποτὲ μάχας,
 Ποῦ θαύμαζεν ὁ Σκάμανδρος, ποῦ καὶ θεοὶ νικῶντο,
 Ἐ' αἰῶνες θέλουν ἀπορεῖ εἰς τὴν ἀνάμνησίν των. —
 „Τῶν θεῶν σύνοικος εἶναι ὁ τῆς δόξης αἰοιδός,
 Ἐκραξε νέος τις Ἕλλην, εὔνους Νίκης τῆς Θεᾶς,
 „Καὶ τ' ἀρήϊόν του ἄσμα καὶ τερπνότατον ὅμου
 „Κάμνει νὰ σκιρτᾷ τὸν Ἄρην καὶ τὸν Φοῖβον νὰ φθονῇ.
 „Εἰς τὸν πόλεμον τὰ τέκνα τῆς πατρίδος ὁδηγεῖ,
 „Αἱ γυναῖκες δὲ εἰς μάτην κλαίουσι καὶ δακρυῖται·
 „Ἄλλ' οἱ ἄνδρες ζητοῦν δόξαν, δόξαν μόνον· οἱ δ' ἐχθροὶ,
 „Τὸν αἰμόςακτον ὀρῶντες σίδηρον τῶν Ἀχαιῶν,
 „Ταπεινοῦσιν ἔμπροσθέν του τὴν ἀγρίαν των ἐφρύν. —
 „Ἄνδρες φέροντες τὰ ὅπλα ἐναντίον ἀδελφῶν,
 „Ἄνδρες φέροντες ὑπ' ἄλλους νόμους τὴν πατρίαν γῆν·
 „Ἄνδρες ὕβρεις ἐκφωνοῦντες χαμερπεῖς κατ' ἀρετῆς,
 „Τὸν χρυσοῦν ἀναγνώσκουν Ὅμηρον κ' εἰς τὴν σιγμὴν
 „Πλήττονται, ἐρυθριῶσι καὶ σενάζουν ἐκ ψυχῆς. —
 „Τρισμακάριστος ὁ ἦρως, οὗ ἡ μήτηρ τὴν θανὴν
 „Ἐποδύρεται, ἀξίαν τῆς Ὀμηρικῆς ᾠδῆς.
 „Θνήσκων ὑπὲρ τῆς πατρίδος, τύχην ἔλαχε λαμπράν·
 „Θνήσκων μ' ὕμνους τοῦ Ὀμήρου, ἴσος ἔγινε θεοῖς. —
 Θάμβει σιγῶντες σπένδουσιν ἐπὶ τοῦ θεοῦ τύμβου
 Τὸ μέλι τὸ τοῦ Ὑμητοῦ καὶ τὸν τῆς Νάξου οἶνον·
 Ὁ λίθανος εἰς οὐρανὸν ὡς ἐρέβιλος ὑψοῦται,
 Τὰ ῥόδα δὲ σκορπίζονται εἰς ἀνθεινοὺς σεφάνους.
 Τότε Ναιῖς ἡ ἄσπιλος ἴσων τῆς Αὐγῆς ὁ κρίνος
 Συμφώνως μὲ τὴν εὐήχον λύραν της μελωδοῦσα
 Τὸν Ὅμηρον ἐκτραγωδεῖ, ἔταν ἐγκαταλείφῃ
 Ἀπὸ τοῦ ἀλίσχῃ ποτὲ εἰς φοβεροὺς σκοπέλους,
 Ἐκάλειτο ἔ' τὸ ρυπαρὸν φύκος κ' ἐπεκαλεῖτο

Τὸν Χάρων' ὁ πανθαύμαστος Δεῖος τυφλὸς ἐκεῖνος.
Κινεῖ εἰς ἔλεος τὸ πᾶν ἢ λιγυρὰ φωνήτης·
Ἄλλ' ἔξαφνα τὸ τραγικὸν μέλος τῆς μετριάζει. —

„Τοῦ Μέλῃτος οἱ κύκνοι

„Τὴν ὥραν ποῦ γεννήθης

„Ἰσαντο ἡρεμοῦντες

„Καὶ ἔκθαμβοι τηροῦντες

„Βαθεῖαν σιωπὴν.

„Ἐπαυσε νὰ γογγύζη

„Ζέφυρος εἰς τοὺς καλάμους

„Κ' ἔβλεπες ἐπὶ κύμα

„Νὰ χύνετ' ἄλλο κύμα

„Χωρὶς τινα ἠχὴν.

„Ἵπ' εὐθαλέα φύλλα

„Δρυάδες σ' ἐκουνοῦσαν

„Καὶ Νηϊάδες νέαι

„Κι ὠραῖαι ἐφιλοῦσαν

„Χεῖλῃ σου τὰ τερπνά.

„Ὁ Πᾶν δὲ τὴν φωνὴν σοῦ

„Ἀκούσας σὲ χαρίζει

„Τὰς Πανικὰς Σειρήνας;

„Τὰς σύριγκάς τ' ἐκείνας

„Ποῦ ἔβελγαν βουνά.

„Περισερά μου φίλῃ,

„Εὐλαοὶ ποταμίδες

„Ἥλιος σὰν ἀνατείλῃ

„Λαφρὰ σὰν πεταλίδες

„Στὸν τάφου του πετᾶτε

„Κ' ὕμνεϊτέ τον ἐκεῖ.

„Ἐσπερινοὶ αἶρες

„Μὲ τὰς λεπτὰς πνοάς σας

„Σὺν Αὔραις ταῖς ἐταίραις

„Πνεύσατ' ἐπὶ θαλάσσας

„Κ' οἱ ἤχοί σας ἄς τέρπουν

„Ὡς εἰς Ὅμηροί. —

Τοιαῦτα Ναῖς ἔφαλλε κι ἀρίνουσα τὴν λύραν

Τὴν κρέμασε σὴν μέλαιναν κυπάρισσον ἀμέσως.

Ὡραν ἀναχωρήσεως οἱ γέροντες μνησούν,

Εἰς μοναζιάν τὴν πρώτην του μένει ὁ Δεῖος τάφος.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἀπάραντα μὲ ἄνεμον τοῦ Εὐρου

Εὐρέθησαν εὐθὺς μακρὰν τῶν ἰου παραλίων.